

سیاست خارجی آمریکا
و انقلاب ایران

- سرشناسه: امری، کریستین، ۱۹۸۲ - م.
عنوان و نام پدیدآور: سیاست خارجی آمریکا و انقلاب ایران: تعامل و تقابل استراتژیک در دوره پهلوی و پس از انقلاب/کریستین امری؛ ترجمه محمدشمس‌الدین عبداللہی نژاد.
مشخصات نشر: تهران: ققنوس، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: ۳۷۵ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۸-۳۸۸-۲
- وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
یادداشت: عنوان اصلی: US foreign policy and the Iranian Revolution: the cold war dynamics of engagement and strategic alliance, 2013.
یادداشت: کتابنامه.
یادداشت: نمایه.
- عنوان دیگر: تعامل و تقابل استراتژیک در دوره پهلوی و پس از انقلاب.
موضوع: بحران گروگان‌گیری ایران، ۱۹۷۹-۱۹۸۱ م.
موضوع: Iran Hostage Crisis, 1979-1981
موضوع: ایالات متحده - روابط خارجی - ایران
موضوع: United States -- Foreign relations -- Iran
موضوع: ایران - روابط خارجی - ایالات متحده
موضوع: Iran -- Foreign relations -- United States
موضوع: ایران - تاریخ - انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷
موضوع: Iran -- History -- Islamic Revolution, 1979
شناسه افزوده: عبداللہی نژاد، محمدشمس‌الدین، ۱۳۶۴ -، مترجم
رده‌بندی کنگره: E۱۸۳/الف۹الف۰۵۵۰۹۰۴۸
رده‌بندی دیویی: ۳۲۷/۷۳۰۵۵۰۹۰۴۸
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۴۹۷۲۷۴۰

سیاست خارجی آمریکا و انقلاب ایران

تعامل و تقابل استراتژیک در
دوره پهلوی و پس از انقلاب

کریستین امری

ترجمه محمدشمس‌الدین عبداللہی نژاد

این کتاب ترجمه‌ای است از:

***US Foreign Policy and
the Iranian Revolution
The Cold War Dynamics
of Engagement and Strategic Alliance***
Christian Emery
Palgrave Mcmillan, 2013

انتشارات قنوس

تهران، خیابان انقلاب، خیابان شهدای ژاندارمری،
شماره ۱۱۱، تلفن ۴۰ ۸۶ ۴۰ ۶۶

ویرایش، آماده‌سازی و امور فنی:

تحریریه انتشارات قنوس

کریستین امری

سیاست خارجی آمریکا و انقلاب ایران

تعامل و تقابل استراتژیک در دوره پهلوی و پس از انقلاب

ترجمه محمدشمس‌الدین عبداللهی نژاد

چاپ اول

۱۱۰۰ نسخه

۱۳۹۷

چاپ رسام

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۲ - ۳۸۸ - ۲۷۸ - ۶۰۰ - ۹۷۸

ISBN: 978-600-278-388-2

www.qoqnoos.ir

Printed in Iran

۳۵۰۰۰ تومان

فهرست

۹	یادداشت مترجم
۱۱	مقدمه
۱۳	روایت‌های متعارض از موضع آمریکا در برابر انقلاب
۱۸	نوآوری کتاب
۲۶	گستره و ساختار کتاب
۳۰	ادبیات پژوهش
۴۰	سیاست ایالات متحده در ایران از سال ۱۹۴۵

بخش اول: ریشه‌های سیاست تعامل

۵۷	۱. فروپاشی سیاست ایالات متحده (۱۹۷۷-۱۹۷۹)
۶۳	برنامه فروش تسلیحات به ایران: ادامه سیاست پیشین
۶۸	حقوق بشر در ایران: ادامه سیاست پیشین
۷۲	افزایش نارضایتی و کشمکش‌های بوروکراتیک
۸۵	۲. طبقه‌بندی انقلاب به مثابه یکی از بحران‌های جنگ سرد
۸۶	به سوی بحران جنگ سرد در ایران
۹۳	از دست دادن شاه
۹۸	ارزیابی آمریکا از دخالت شوروی در انقلاب ایران
۱۰۲	افت‌وخیزهای جنگ سرد و سیاست تعامل

- ۱۰۴ ارزیابی آمریکا از جریان چپ در ایران
- ۱۰۷ نگاهی تاریخی به فعالیت‌های کمونیستی در ایران
- ۱۱۲ درک نادرست آمریکا از روابط شوروی و حزب توده
- ۱۱۶ برآورد آمریکا از فعالیت چپ‌ها در جریان انقلاب
- ۱۲۰ نتیجه‌گیری
- ۱۲۹ ۳. کنش دوسویهٔ نخبگان سیاسی ایران و آمریکا و کاستی‌های سیاست تعامل
- ۱۳۲ پی‌ریزی سیاست تعامل: کنش دوسویهٔ نخبگان سیاسی در پیش از انقلاب
- ۱۳۵ استفاده از خطر کمونیسم
- ۱۴۳ ارزیابی ایالات متحده از اقتدار روحانیت در ایران
- ۱۴۶ نگرانی ایالات متحده از چیرگی چپ‌ها
- ۱۵۱ پروپاگانداي شوروی در ایران
- ۱۵۳ خلاصه: چرا تعامل؟

بخش دوم: افت‌وخیزهای سیاست تعامل

- ۱۶۳ ۴. سیاست تعامل در عمل
- ۱۶۵ وزارت خارجه همه‌کاره می‌شود
- ۱۷۰ نشانه‌های ضدونقیض و آغاز به‌اشتراک‌گذاری اطلاعات
- ۱۷۸ قطعنامهٔ جاویتس
- ۱۸۲ دست‌به‌دامان [امام] خمینی
- ۱۸۸ مقایسهٔ روابط ایران-آمریکا و ایران-شوروی
- ۱۹۵ از سرگیری فروش تسلیحات: آخرین محک
- ۲۰۷ ۵. سیا و سیاست تعامل
- ۲۰۸ تماس با [آیت‌الله] شریعتمداری
- ۲۱۲ دیپلماسی همکاری اطلاعاتی: جورج کیو وارد معرکه می‌شود
- ۲۱۸ هشدار ایالات متحده دربارهٔ تهاجم عراق

بخش سوم: سیاست تعامل در تنگنا

- ۲۲۷ ۶. بازنگری در سیاست ایالات متحده پس از بحران گروگان‌گیری
- ۲۳۱ پذیرفتن شاه در آمریکا

- دست دادن در الجزایر..... ۲۳۵
- «به چیزی فراتر از بلوای کنونی بیندیشیم»..... ۲۳۸
- دیدگاه‌های متفاوت در دولت کارتر درباره بحران گروگان‌گیری ۲۴۰
- آشفتگی بوروکراتیک..... ۲۴۲
- رمزگشایی از دخالت شوروی و چپ‌ها در بحران گروگان‌گیری..... ۲۴۳
- احتمال کمک شوروی به ایران در صورت دخالت نظامی آمریکا..... ۲۵۱
- تحریم نفتی و مسدود کردن دارایی‌ها..... ۲۵۵
۷. افغانستان از نگاه ایران..... ۲۶۵
- رویکرد تهدید مشترک..... ۲۶۷
- ارزیابی تهدید نظامی شوروی در قبال ایران..... ۲۷۵
- تحریم‌ها بعد از حمله شوروی به افغانستان: جنگ سرد، روابط
فراآتلانتیک و افت‌وخیزهای سیاسی ۲۸۱
- ارزیابی ایالات متحده از حمایت ایران از افغان‌ها..... ۲۸۸
- جمع‌بندی..... ۲۹۱
۸. سیاست ایالات متحده و جنگ ایران و عراق (۱۹۸۰-۱۹۸۱)..... ۲۹۹
- کالبدشکافی نظریه «چراغ سبز»..... ۳۰۰
- تحلیل روابط ایران و عراق و «مسئله کردها»..... ۳۰۲
- روابط آمریکا و عراق و تنش‌های ایران و عراق..... ۳۰۹
- هشدار درباره حمله عراق..... ۳۱۱
- روابط ایالات متحده با ناراضیان ایرانی..... ۳۱۳
- واکنش آمریکا به حمله عراق..... ۳۱۵
- تغییر استراتژی ایالات متحده..... ۳۱۹
- سیاست ایالات متحده و خطر شوروی..... ۳۲۱
- جمع‌بندی..... ۳۲۴
- نتیجه‌گیری..... ۳۳۱
- ارزیابی خطر شوروی در ایران..... ۳۳۱
- واپسین روزهای ریاست جمهوری کارتر..... ۳۳۴
- میراث روابط ایران و آمریکا در سال‌های ۱۹۷۹-۱۹۸۱..... ۳۳۶

منابع..... ۳۴۹

نمایه..... ۳۶۷

یادداشت مترجم

آنچه در دست دارید، یکی از معدود آثار محققانه درباره خطمشی دولت کارتر در قبال انقلاب اسلامی ایران است. کریستین امری ضمن مطالعات گسترده و مصاحبه‌های متعدد، با زیرورو کردن صدها سند دست اول، یادداشت‌ها و گزارش‌های اعضای بلندپایه سیا، وزارت خارجه و شورای امنیت ملی آمریکا تلاش کرده است تا چند گزاره اساسی را بسنجد؛ آیا دولت کارتر انقلاب اسلامی و نظام برآمده از آن را پذیرفته بود؟ مجموعه دستگاه‌ها و نهادهای آمریکایی که به نحوی با مسائل ایران درگیر بوده‌اند، چه درکی از ایران، انقلاب اسلامی و انقلابیون نخستین داشتند؟ همکاری‌های اطلاعاتی و امنیتی آمریکا با دولت موقت چه معنا و هدفی داشت؟ جنگ سرد چه تأثیری در برداشت‌ها و تصمیمات مقامات آمریکایی داشت؟

نویسنده معتقد است آمریکا انقلاب ایران را به منزله واقعتی موجود و پیچیده پذیرفته بود، اما کارتر و مشاورانش برداشتی پراکنده و سطحی از آن داشتند. امری علت این کاستی را برمی‌شمرد. اول آن‌که کاخ سفید از ارتباط مستقیم با مخالفان رژیم پهلوی خودداری می‌کرد؛ چون نگران بود که شاه از این ارتباط آگاه شود و واکنش تندی نشان دهد. چنین شد که دولت آمریکا در آن برهه حساس تصویر شفافی از انبوه مخالفان حکومت نداشت. دوم و شاید مهم‌تر آن‌که همزمان با رویدادهای انقلابی ایران، شش‌دانگ حواس کارتر،

وزارت خارجه و شورای امنیت ملی آمریکا معطوف به دو پرونده بسیار حیاتی بود: فرایند صلح کمپ دیوید و مذاکرات پردامنه سالت ۲. وانگهی، سایه سنگین جنگ سرد بر سیاست خارجی آمریکا مجالی به تصمیم‌گیران این کشور نمی‌داد تا رویداد تازه‌ای چون انقلاب اسلامی را از منظری دیگر بکاوند و بشناسند. از این رو سرتاسر انقلاب و رویدادهای پیش و پس از پیروزی آن در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷، پیوسته برای سیاست‌گذاران آمریکایی تازگی داشت. همین غافلگیری و از دست دادن سررشته امور به تصمیم‌گیری‌های نادرست و مخربی انجامید که در کتاب به تفصیل بررسی شده‌اند. نویسنده معتقد است کشمکش‌های بوروکراتیک در دولت آمریکا، در کنار غلبه فضای جنگ سرد و محدودیت‌های بین‌المللی نیز به شدت بر تصمیمات واشینگتن و شخص کارتر مؤثر بوده‌اند. با توجه به تلاش امری برای ریشه‌یابی جدال تهران-واشینگتن در دوران پس از انقلاب، اثر حاضر می‌تواند گام مهمی در جهت واکاوی «آمریکاستیزی» انقلابیون نخستین به شمار رود.

دو نکته گفتمنی باقی مانده است؛ اول آن‌که نویسنده از اصطلاحات و اشخاص متعددی نام برده و بعضاً داده‌ها و داوری‌های بحث‌انگیزی را مطرح کرده است؛ از این رو، گریزی از درج پانویس نبود. دوم آن‌که در این اثر انبوهی از آرا و اظهارات غیررسمی از قول کارگزاران روزهای نخست انقلاب وجود دارد؛ موکول کردن چاپ و نشر کتاب به کشف راستی و ناراستی همه این موارد چندان میسر نمی‌نمود. خواننده آگاه با توجه به این نکته کتاب را خواهد خواند.

م.ش.ع

مشهد

زمستان ۱۳۹۵